

Beslut om komplettering av beslut och ny skötselplan för naturreservatet Siggaboda i Älmhults kommun

Beslut

Länsstyrelsen upphäver beslutet om naturreservatet Siggaboda daterat den 19 juni 1995 med ärendenummer 231-6728-1993 (bilaga 1) i den del som avser föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (B-föreskrifter) och skötselplan.

Länsstyrelsen beslutar om:

- komplettering av syftet,
- ändring av föreskrift A10 om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden,
- ny föreskrift A13 angående jakt,
- nya B-föreskrifter.

Syftet och föreskrifterna anges under respektive rubrik nedan. Fullständiga föreskrifter finns sammanställda i bilaga 3.

Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan (bilaga 2) för reservatets långsiktiga vård.

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att:

- bevara en naturskogsartad blandskog av bok, gran och tall med lång kontinuitet så att den naturliga dynamiken kan följas och de stora naturvärdena bevaras. Inslag av övriga naturligt förekommande trädslag bidrar till områdets naturvärden.
- skogen ska vara varierad och flerskiktad med stor andel gamla träd, grova träd och död ved.

- det rörliga friluftslivet ges möjlighet till naturupplevelser under förutsättning att det inte påverkar naturvärden negativt.

Syftet ska uppnås genom att:

- naturen skyddas genom föreskrifter som reglerar skogsbruk och olika typer av exploatering.
- skogen ska i huvudsak utvecklas fritt och formas av naturlig dynamik vilket vid behov ska kompletteras med naturvårdande skötsel. Skötsel behövs om naturreservatet påverkas av storskalig störning eller om förändringar av trädslagfördelning, tillgången på grova träd eller död ved på annat sätt riskerar att påverka naturvärdena negativt.
- lämpliga åtgärder för att främja upplevelsevärdena vidtas.

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver förbud och föreskrifter i annan lagstiftning är det förbjudet att:

10. jaga annat än älg, rådjur, vildsvin, räv, mink och hare.
13. utfodra vilt eller anlägga åtel.

Undantag: Saltsten för vilt får sättas upp.

A-föreskrifter som gäller sedan tidigare redovisas i bilaga 1 och 3.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla:

1. utmärkning av reservatsgräns
2. att skötsel utförs som behövs för att bevara och utveckla naturvärdena:

- a. frihuggning av träd, utglesning i trädgrupper och röjning av sly
 - b. skapande av högstubbar, lågor, hålträd, övrig veteranisering, flytt av ved inom området samt tillförsel av ved utifrån av de trädslag som naturligt förekommer inom området
 - c. restaurering av hydrologin genom att lägga igen diken
 - d. småskalig naturvårdsbränning
 - e. bekämpning av invasiva, främmande eller expansiva arter som hotar naturvärdena i området
 - f. utsättning av i naturtyperna naturligt förekommande arter
 - g. uppsättning av fågel-, fladdermus- och insektsholkar
3. anlägga anordningar för allmänheten i form av parkeringsplats, informationstavla, strövstig, spänger och rastplatser
 4. åtgärder för vetenskaplig undersökning med tillstånd från Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen ansvarar för att skötselåtgärder enligt ovan och som specificeras i fastställd skötselplan utförs.

Med Länsstyrelsens tillstånd enligt föreskrifterna ovan avses inte en dispensprövning utan endast att Länsstyrelsen i skriftlig form kan ge sitt tillstånd till en åtgärd efter att denna beskrivits på lämpligt sätt.

Utöver föreskrifterna för reservatet gäller annan lagstiftning, bland andra miljöbalken, jaktlagstiftning, terrängkörningslagen och kulturmiljölagen.

Skälen för beslutet

Skälen för beslutet är områdets prioriterade bevarandevärden naturtyperna näringsfattig bokskog (9110), taiga (9010) och friluftsliv. Bildandet av naturreservatet bedöms främja bevarandet av de utpekade värdena.

Skogen har särskilt stora allmänekologiska värden och är av stort värde som referensområde för den skogsvetenskapliga forskningen. Pollenanalys visar att området har en obruten skogskontinuitet sedan mer än 2 700 år. Naturreservatets högsta biologiska värden är knutna till dess rika mångfald av mossor, lavar, svampar och vedlevande insekter. För att gynna de prioriterade bevarandevärdena behövs skötselåtgärder som möjliggörs i och med komplettering av

beslut och ny skötselplan för området. Skötselåtgärderna specificeras närmare i skötselplanen.

Redogörelse för ärendet

Naturreservatet Siggaboda bildades den 19 juni 1995. Fastigheten har idag beteckningen Siggaboda 1:14 och ägs av Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen i Blekinge län bildade den 18 november 2004 naturreservatet Siggaboda södra som ansluter på andra sidan länsgränsen. Reservatet består av likartad skog och omfattar 4,7 ha.

Sedan 2011 ingår området också i EU:s nätverk av värdefulla naturområden, Natura 2000, för naturtyperna näringsfattig bokskog, och taiga samt för arten grön sköldmossa.

Vid stora stormar åren 2005 och 2007 föll mycket skog i området. Efter det följde stora angrepp av granbarkborre. Den ovanligt storskaliga störningen förändrade förutsättningarna för dynamiken i skogen. Denna typ av händelse förutsågs inte vid bildandet. Därefter har frågan om komplettering av beslut och ny skötselplan väckts.

Ärendets beredning

Information om motiven för att komplettera beslut och ta fram ny skötselplan har under utredningens gång getts till Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) och till seniora forskare som var verksamma i området vid tiden för reservatets bildande. De har erbjudits möjlighet att få ärendet på remiss men har valt att enbart framföra att de delar uppfattningen att en översyn av skötselplan är lämplig.

Förslaget till beslut och skötselplan skickades den 22 oktober 2025 på remiss till myndigheter, ideella föreningar med flera som har lämnats tillfälle att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Älmhults kommun har framfört att de är positiva till förslaget eftersom det är angeläget att naturreservatet kan skötas på ett sådant sätt att skadeverkningar i form av bland annat granbarkborrar motverkas. Likaså är det positivt att området tillgängliggörs för friluftslivet.

Länsstyrelsen i Blekinge, som förvaltar ett naturreservat med liknande naturvärden på sin sida länsgränsen, har i yttrande framfört att de ser positivt på att reservatsbeslutet för Siggaboda kompletteras och att en ny skötselplan tas fram enligt presenterat underlag.

Skogsstyrelsen har framfört att de ser positivt på att naturvärdena i området skyddas långsiktigt enligt presenterat underlag och tillstyrker förslaget till komplettering av beslut och ny skötselplan för naturreservatet.

Smålands Ornitologiska Förening/Birdlife Småland har framfört att de inte har några invändningar mot förslaget.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Det har inte kommit in synpunkter som behöver bemötas.

Länsstyrelsens bedömning

Syftet med naturreservat Siggaboda formulerades 1995 enligt följande: *Syftet med reservatet är att låta en blandskog av gran och bok med lång kontinuitet och på högproduktiv mark utvecklas fritt så att den naturliga dynamiken kan följas och de stora naturvärdena bevaras.* Begreppet naturlig dynamik (ibland kallat interndynamik) ska tolkas som de processer som inte styrs av människan, som utifrån naturliga förutsättningar är typiska för en viss naturtyp och som naturtypens arter har anpassat sig till och är beroende av.

Befintlig B-föreskrift har följande lydelse: *Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtas i reservatet, som framgår av nedan intagna skötselplan.*

Befintlig skötselplan är kortfattad och har följande innehåll: *Syftet med naturvårdsförvaltningen är att bevara bok och granbeståndet för fri utveckling. Naturreservatets syfte är vetenskapligt och därför skall inga särskilda anordningar utföras i området. Dock skall en parkeringsplats ordnas vid vägen i öst-västlig riktning genom reservatet. Minst två informationsskyltar skall sättas upp. En enkel stig skall anordnas. Om det visar sig att sopställ och TC erfordras skall dessa sättas upp i anslutning till parkeringsplatsen.*

Enligt Länsstyrelsens bedömning behöver syftet och föreskrifter kompletteras samt en ny skötselplan fastställas för att naturvärdena ska kunna bevaras.

Utvecklingen i naturreservatet under 35 år har visat att syftet att både låta skogen *utvecklas fritt* och att *bevara de stora naturvärdena* i viss mån är motstridigt. Ett exempel är när det inträffar extrema väderhändelser. Detta blev tydligt vid de kraftiga stormar som inträffade åren 2005 och 2007. Följden av stormarna blev att mycket gran i hela området föll och efter det kom mycket stora insektsangrepp som framöver dödade mångdubbelt mer gran. Detta påverkade förutsättningarna för bevarandet av naturvärdena på flera plan.

Förändringarna bestod i att spridningen av skogsmiljöer i skilda successionsstadier minskade, att fördelning mellan pionjär- och sekundärträslag försköts och att andelen grova levande träd, främst av gran, minskade. Det ledde också till att tillgången på liggande och stående död ved av gran momentant blev extremt stor men tyvärr också att förutsättningen för framtida kontinuerlig tillförsel av död ved i områdets olika delar minskar betydligt. Svartoxe och grön sköldmossa hotas till exempel av att ny död ved, främst av gran, sannolikt inte kan komma till bara genom naturliga processer. Mot bakgrund av detta kan det i framtiden uppstå glapp i tillgång på död ved för de hotade arterna och detta kan behöva avhjälpas genom att ved tillförs utifrån.

Andelen jämnårig ungskog har alltså nu blivit hög. Föryngringen består stor del av gran och björk. Att lämna stora arealer med likåldriga bestånd helt utan skötsel gör att de på sikt kommer bli fortsatt likåldriga även som äldre bestånd vilket gör dem känsligare för nya stormar. Genom att i vissa delar utföra skötsel, för att skapa förutsättningar för flerskiktning och gynna inslag av övriga träslag, kan risken för att inte samma storskaliga störning ska upprepas begränsas.

Utöver detta finns erfarenheter sedan naturreservatet bildades som inte har med stormarna att göra. Trots att Sveriges yta av bokskog är marginell ur ett europeiskt perspektiv har vi viktiga förekomster av hotade arter av lavar och därmed ett stort internationellt ansvar för deras bevarande. Enligt Länsstyrelsens bedömning är viss skötsel nödvändig för långsiktigt bevarande av de hotade lavar som växer på bok i detta reservat. Det gäller punktinsatser inom kärnområdet men, eftersom det område där de höga värdena på bok finns är så

litet, gäller det också att bok behöver gynnas aktivt i kärnområdets närområde och även i andra delar av reservatet. Detta kan göras genom försiktig frihuggning av bok och viss begränsning av gran.

För att gynna föryngring av tall kan småskalig naturvårdsbränning behövas.

Kompletteringen av syftet innebär att skogen i området i hög grad kommer att utvecklas fritt men att det även bör utföras viss naturvårdande skötsel för att trygga att de stora naturvärdena långsiktigt kan bevaras. Möjligheter att följa den naturliga dynamiken kvarstår i området som helhet. Det nya syftet strider inte mot gällande beslut, naturreservatet bibehåller ett minst lika starkt skydd och kompletteringen medför ett mer ändamålsenligt skydd av prioriterade bevarandevärden.

Friluftsliv har inte tidigare varit en del av syftet. Trots detta finns sedan länge en anlagd strövstig som används flitigt. Stigen har inte medfört negativ påverkan på naturvärdena och detta tillsammans med att reservatet ligger i en trakt som i övrigt har få reservat göt att Länsstyrelsen bedömer att även friluftsliv bör läggas till i syftet.

Befintliga B-föreskrifter som hänvisar till skötselplanen är inte längre tillräckliga för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsen anser att det krävs ytterligare inskränkningar och föreskrifter för att uppnå syftet. Det finns därför synnerliga skäl för att upphäva de befintliga B-föreskrifterna och besluta om nya B-föreskrifter.

Efter reservatets bildande har vildsvin tillkommit i traktens djurliv. Länsstyrelsen anser att jakt på vildsvin bör tillåtas i området men att utfordring av vilt och anläggande av åtel inte bör vara tillåtet eftersom det innebär en styrning av vilt som kan ge negativ påverkan på vegetationen. Eventuellt behovet av denna typ av anordningar kan ordnas utanför reservatet.

Länsstyrelsen bedömer att samtliga föreslagna föreskrifter är nödvändiga för att skydda de naturvärden som finns i reservatet och för bevarandet av de naturtyper/arter som ligger till grund för att området är utpekad i EU:s nätverk Natura 2000. Förutsättningarna att bevara områdets naturvärden bedöms som goda om bevarandemålen uppfylls i enlighet med den nya skötselplanen.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Bestämmelser om skydd för naturen finns i 7 kap. miljöbalken (MB) och förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (FO).

Enligt 7 kap 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Enligt 7 kap 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet (inskränkning i pågående markanvändning). Om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får länsstyrelsen meddela beslut om detta.

Om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat får Länsstyrelsen enligt 7 kap. 6 § MB förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att vissa för skyddet nödvändiga åtgärder utförs inom reservatet.

Enligt 7 kap 7 § MB får Länsstyrelsen eller delvis upphäva beslut som den har meddelat enligt 4-6 §§, om det finns synnerliga skäl.

Länsstyrelsen ska enligt 3 § FO fastställa en skötselplan för reservatet. Planen anger de långsiktiga målen för skötseln av området och föreskriver vilka åtgärder som ska vidtas för att nå dessa mål. Skyddade områden förvaltas av den länsstyrelse som beslutat om skyddet.

Uppgifter om naturreservatet

Tabell 1. Administrativa data.

Naturreservatets namn	Siggaboda
NVR-id	2054302
Län	Kronoberg
Kommun	Älmhult
Natura 2000-område	SE0320109
Socken	Härlunda
Lägesbeskrivning	Ca 10 km SÖ Härlunda kyrka
Centrumkoordinater	X: 472500 Y: 6256744
Naturgeografisk region	12A, SÖ Smålands skog-/sjörik slätt
Huvudsaklig objektkategori	Sö, Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat
Fastigheter och ägarkategori	Siggaboda 1:14, Naturvårdsverket
Servitut/rättigheter/ samfälligheter	Nej
Sakägare	Enligt bilaga 4
Areal	Totalareal: 71,6 hektar, varav 71,1 hektar landareal och 0,5 hektar vattenareal
Förvaltare	Länsstyrelsen i Kronobergs län

Beskrivning av området

Området består av småkuperad skogsmark som är mycket rik på block och sten. Genom den centrala delen går i nord-sydlig riktning ett stråk med sumpskog. På länsgränsen mot Blekinge i söder ligger den lilla sjön Svarta gyl.

Skogen i Siggaboda är en gammal, relativt orörd blandskog där gran som kommit norrifrån och bok som kommit söderifrån möts vid gränsen för sina respektive naturliga utbredningsområden. En pollenanalys visar att området har skoglig kontinuitet sedan mer än 2 700 år. Boken kom in i området för ca 1000 år sedan, i samband med en mindre brand i den då ek-, lind- och hasseldominerade skogen, men blev inte vanlig förrän omkring år 1700. Granen vandrade in först för ca 200-250 år sedan. Gamla tallstubbar visar också att skogen tidigare har haft ett ganska stort inslag av tall även i andra delar än den östra delen där det finns tall idag. Tallstubbarna

bär spår av många små och lågintensiva bränder fram till 1700-talets mitt då brandfrekvensen minskade. Bok har överlevt bränder och avverkningar tack vare blockigheten. Gran har gynnats av brändernas avslut och av skogsbete. Under senaste århundrandet har sannolikt ek och tall huggits ut selektivt.

Vid stormar åren 2005 och 2007 fälldes granar i stora delar av området. Detta ledde successivt till ökande angrepp av granbarkborre som dödade mycket gran, först i södra delen och under det senaste årtiondet i norra delen. Efter hand har huvuddelen av de döda träden fallit. Förändringen har i stora drag medfört att all bok och tall finns kvar, att en minde andel av äldre gran lever och att det finns rikligt med liggande död ved av gran samt relativt stora ytor med ungskog.

Bland trädslag dominerar idag gran, bok, tall och björk. Rönn, ek, asp och sälg förekommer också. Kärnområdet i den centrala, västra delen består av bok- och granskog av urskogskaraktär. Äldre tall finns främst i den östra delen. Ungskogen är flerskiktad och har trädslagsblandning, men med tonvikt på gran och björk.

De största naturvärdena är kopplade till bok och gran. På bok finns ovanliga och hotade arter av lavar. Kopplat till död ved av både bok och gran finns ovanliga och hotade insekter. Hela området har också en rik mångfald av svampar och mossor.

Bland ovanliga lavar, mossor och svampar kan nämnas ädellav, savlundlav, sydlig blekspik, aspfjädermossa, liten hornflikmossa, grön sköldmossa, igelkottaggsvamp, koralltaggsvamp och gränsticka.

När det gäller vedlevande insekter har fynd gjorts av bokblombock, röd ögonknäppare och svartoxe. De två förstnämnda arterna är knutna till död ved av bok och den sistnämnda arten främst till gran.

Bland fåglar förekommer bland annat mindre hackspett och talltita.

Naturreseptatet Siggaboda är av stor betydelse för kännedomen om landets natur. Området utnyttjas som referensområde och studieobjekt för den skogliga forskningen i Sydsverige där bland annat bokens och granens migration och beståndsdynamik studeras.

Kungörelse

Länsstyrelsen kungör detta beslut i vår författningssamling. Vi för också in kungörelse om beslutet i ortstidning i enlighet med 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. I detta fall för vi in kungörelsen i tidningarna Smålandsposten och Smålänningen. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen är införd i tidningen. Beslutet i sin helhet finns tillgängligt på Länsstyrelsen, Kungsgatan 8, Växjö.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med naturskyddshandläggare Helene Pettersson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Carin Lamme Lindh, avdelningschef Maria Levin, enhetschef Maria Unell, naturvårdsförvaltare Emil Appelqvist och länsjurist Saramaria Johansson medverkat.

Bilagor

1. Beslutet om naturreservatet Siggaboda, daterat 1995-06-19, ärende 231-6728-1993
2. Skötselplan
3. Fullständiga föreskrifter
4. Sakägareförteckning och sändlista
5. Överklagandehänvisning